

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

ZÚBOZ

Bezpečnost a ochrana zdraví dětí předškolního a mladšího školního věku pohledem pedagogických pracovníků

XXX. Konference ČAPV "Proměny výchovy a vzdělávání a jejich reflexe v pedagogickém výzkumu"

29.-31.8.2022

PhDr. Barbora Loudová Stralczynská, Ph.D.,

RNDr. Kateřina Chroustová, Ph.D., prof. PhDr. Martin Bílek, Ph.D.,

PaedDr. Eva Marádová, CSc., doc. RNDr. Mgr. Petr A. Skřehot, M.Sc., Ph.D., Mgr. Jana Krátká, Ph.D., Mgr. Jaroslav Pěnička

T A
Č R

Projekt LAGRIS

TL03000213: Analýza a podpora rozvoje kompetencí dětí v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví.

Doba řešení: 04/2020 – 12/2023.

Řešitelské organizace:

- Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.
- Znalecký ústav bezpečnosti a ochrany zdraví.

Cíle projektu:

- Zmapovat, analyzovat a inovovat stávající přístupy aplikované pro prevenci úrazů dětí, resp. výchovu k bezpečnému chování a výchovu ke zdraví.
- Získat ucelené informace o zkušenostech, potřebách a postojích rodičů a pedagogů k dané problematice.

Projekt LAGRIS

Tematické oblasti projektu:

- Prevence dětských úrazů u věkové skupiny 3 až 11 let.
- Spolupráce rodiny a školy při výchově a osvojování si návyků dětí týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví.
- Rozvoj kompetencí v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, učitelů a studentů učitelství.

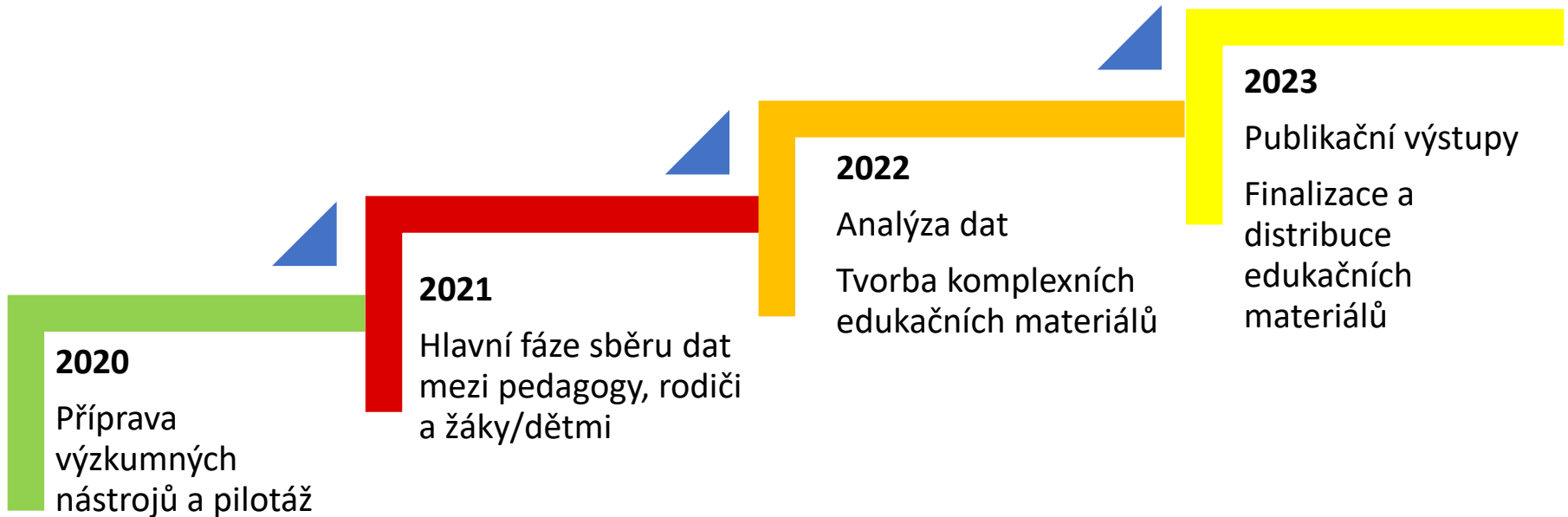
Výstupy projektu:

- Komplexní edukační materiály určené pro aktivní práci s dětmi - pro učitele MŠ a 1. st. ZŠ a rodiče.
- Workshop, webová stránka.
- Souhrnná výzkumná zpráva a odborné publikace.

Postup řešení

Metodologie výzkumu:

- Dotazníková šetření mezi učiteli a rodiči na spolupracujících ZŠ a MŠ v jednotlivých etapách projektu.
- Evaluace kompetencí dětí v předškolním věku, a žáků v 1., 3., 5. ročníku ZŠ provedené na spolupracujících ZŠ a MŠ.
- Rozhovory s učiteli a rodiči na spolupracujících ZŠ a MŠ.

Teoretická východiska

- Cílená prevence v předškolním a mladším školním věku dítěte jako jediný účinný nástroj, jak dětským úrazům předcházet. Znakem současného dětství je významně omezený volný pohyb dětí ve venkovním prostředí, závislost na doprovodu a dozoru dospělého a pozdější přebírání odpovědnosti za sebe samého (Helus, 2009).
- V Evropě z hlediska počtu smrtelných úrazů nejvíce postižena věková skupina dětí od 5 do 14 let (WHO, 2020); nejčastější smrtelná zranění způsobená: 1. silničními zraněními, 2. utonutím a 3. ostatní nezáměrná zranění.
- Celkové porovnání příčin úmrtí ukazuje, že Česká republika má oproti ostatním střeoevropským a západoevropským zemím vyšší podíl na úmrtí dětí způsobených právě úrazy (WHO, 2022).
- Poslední kompletní data z doby před pandemií ukazují, že celkový index úrazovosti (počet úrazů na 100 žáků) byl na hodnotě 2,6 ve školním roce 2018/2019, přičemž index úrazovosti je nižší v mateřských školách (0,47) než v základních školách (3,08), avšak na obou stupních od školního roku 2012/2013 roste (ČŠI, 2019).

Výzkumné šetření 2022

– část pedagogičtí pracovníci

- Anonymní dotazníkové šetření mezi pedagogickými pracovníky mateřských a základních škol

- Výchozí výzkumné otázky:
 - 1) Jak pedagogové hodnotí vlastní kompetence v oblasti BOZ?
 - 2) Jaké edukační materiály zaměřené na rozvoj kompetencí dětí v oblasti BOZ pedagogové využívají/preferují?
 - 3) Jaká bezpečnostní témata nejsou z pohledu pedagogů dostatečně zpracována v edukačních materiálech?
 - 4) Jaké typy úrazů se mohou podle názoru pedagogů přihodit během výuky/při realizaci vzdělávací činnosti nebo při školních akcích?
 - 5) Jaké podmínky ve škole a vzdělávacím procesu vnímají pedagogové jako nejrizikovější?
 - 6) Jak pedagogové hodnotí připravenost dětí zvládat způsoby bezpečného chování?

Výzkumný vzorek

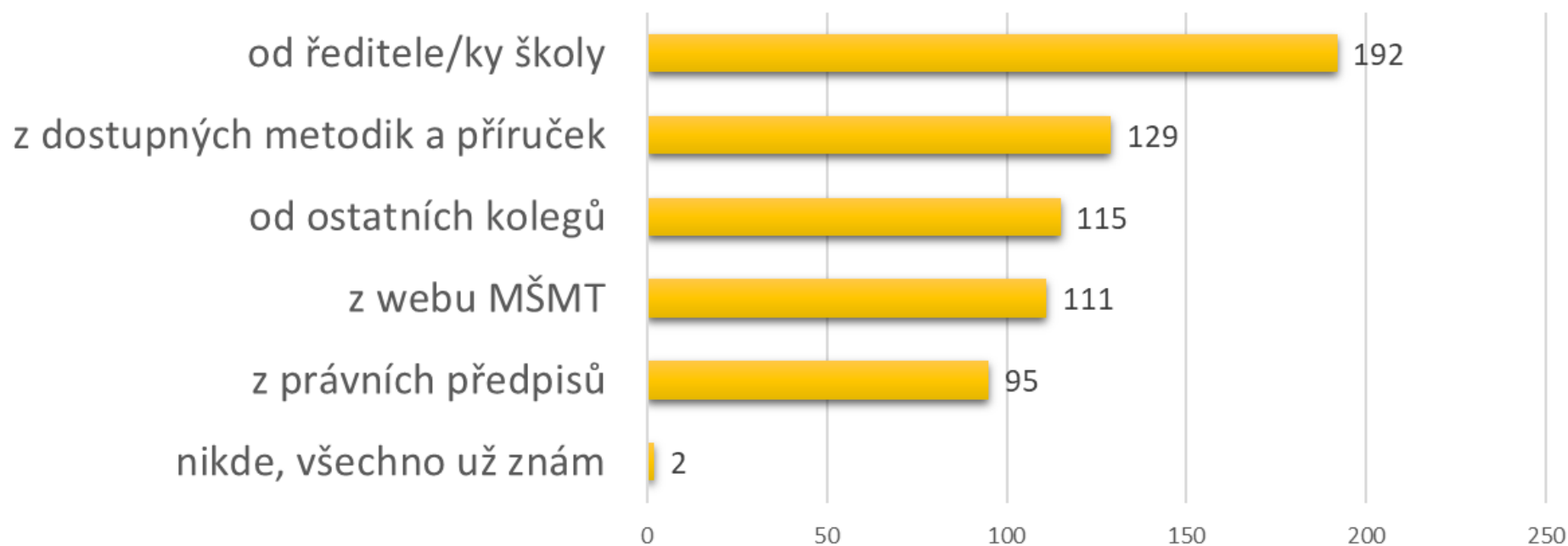
- 11 MŠ a ZŠ (Praha)
- 227 respondentů pedagogů
 - 177 učitelů, 32 asistentů pedagoga, 13 vychovatelů
 - 24 muži a 202 žen

Délka pedagogické praxe	Frekvence (N = 221)	%
méně než 3 roky	41	18
3–5 let	39	17
6–10 let	19	8
11–20 let	43	19
déle než 20 let	79	35

Výzkumný vzorek

Zdroje informací k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví (N = 223)

Výsledky – 1. výzkumná otázka

Jak pedagogové hodnotí vlastní kompetence v oblasti BOZ?
(N= 217)?

„Vnímáte sebe sama jako kompetentní v oblasti BOZ dětí v MŠ/ZŠ?“

naprosto souhlasím	spíše souhlasím	ani souhlasím, ani nesouhlasím	spíše nesouhlasím	naprosto nesouhlasím
67	127	20	4	0
31 %	58 %	9 %	2 %	0 %

Výsledky – 2. výzkumná otázka

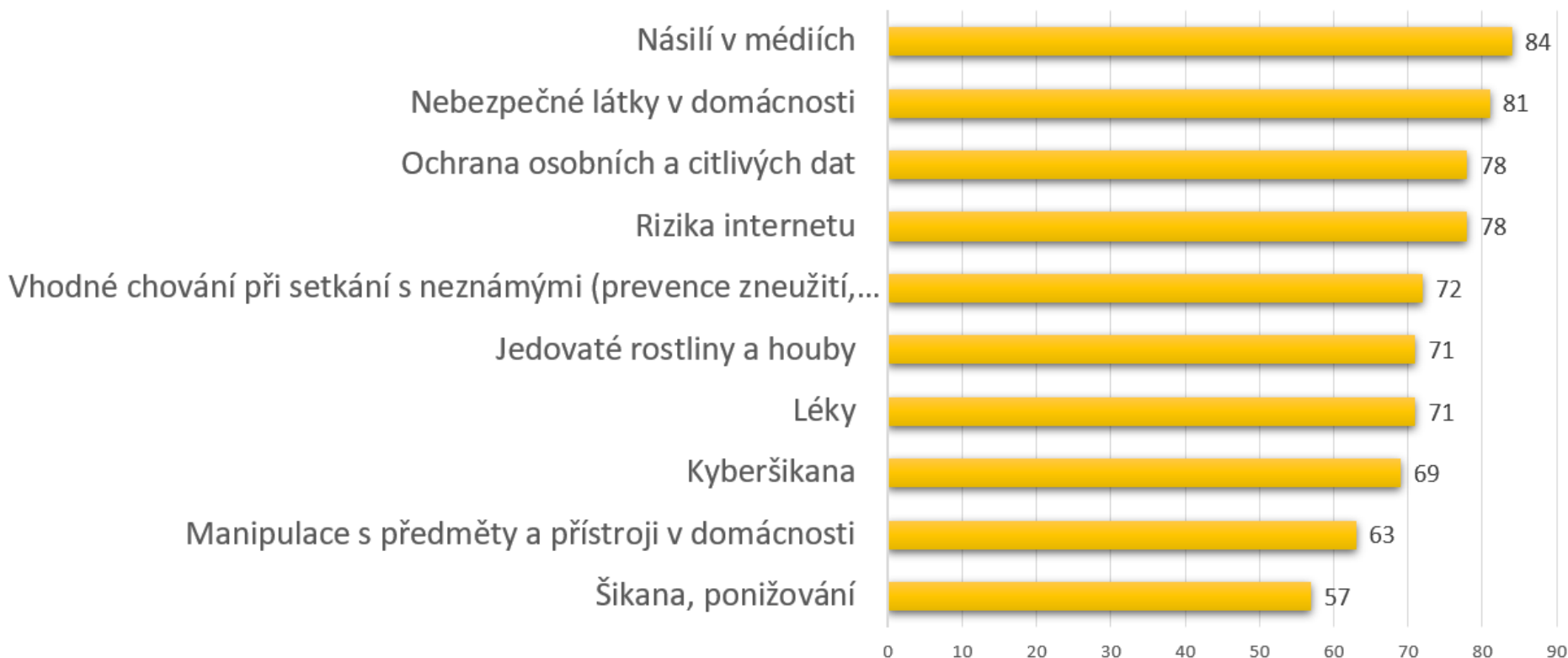
Jaké edukační materiály zaměřené na rozvoj kompetencí dětí v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví pedagogové využívají/preferují?

Edukační materiály	Používám	Nepoužívám, ale uvítal/a bych	Odmítám	Celkem
Tištěné pracovní listy	151	47	4	202
	75 %	23 %	2 %	100 %
Brožury, knihy, učebnice	159	27	13	199
	80 %	14 %	7 %	100 %
Interaktivní aplikace pro chytrá zařízení	74	97	13	184
	40 %	53 %	7 %	100 %
Videa	134	56	11	201
	67 %	28 %	5 %	100 %
Didaktické hry	138	49	6	193
	72 %	25 %	3 %	100 %

Výsledky – 3. výzkumná otázka

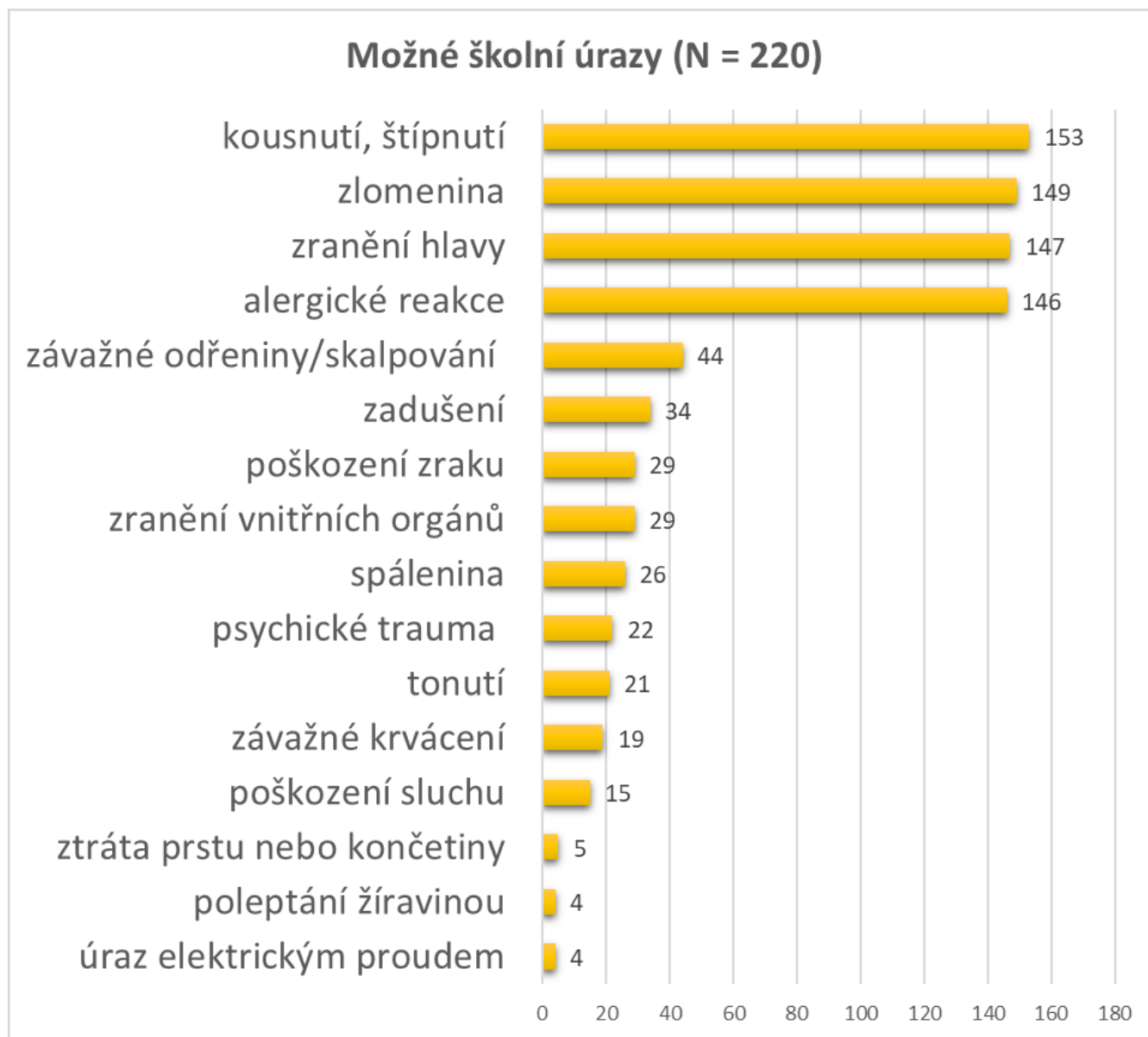
Jaká bezpečnostní témata nejsou z pohledu pedagogů dostatečně zpracována v edukačních materiálech?

Nedostatečně zpracovaná bezpečnostní témata (N = 203)

Výsledky – 4. výzkumná otázka

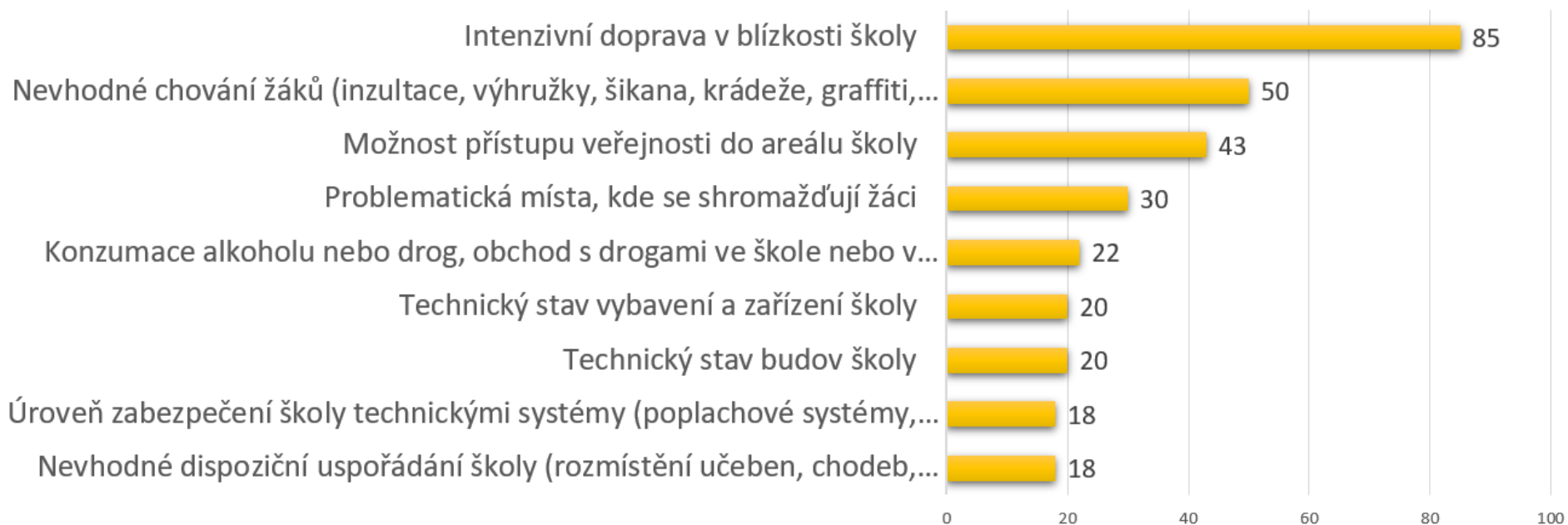
Jaké typy úrazů se mohou podle názoru pedagogů přihodit během výuky/při realizaci vzdělávací činnosti nebo při školních akcích?

Výsledky – 5. výzkumná otázka (1)

Jaké podmínky ve škole a vzdělávacím procesu vnímají pedagogové jako nejrizikovější?

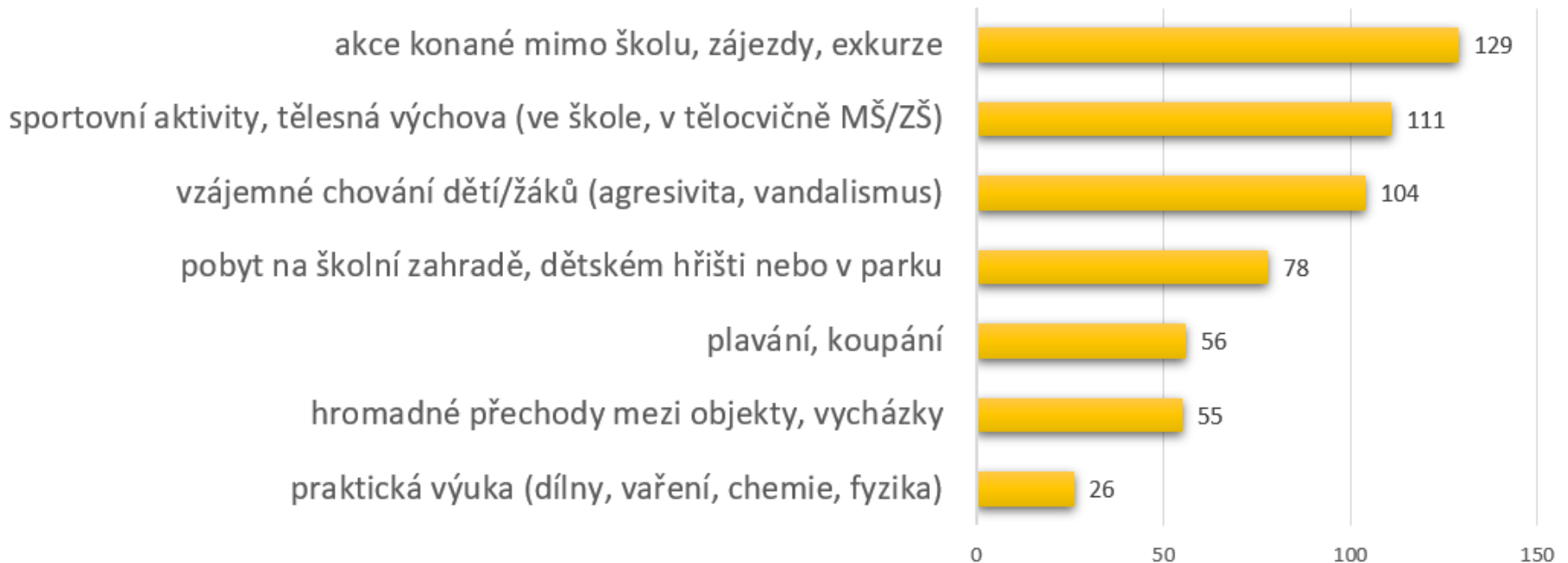
Největší problémy v zajištění bezpečnosti ve škole (N = 189)

Výsledky – 5. výzkumná otázka (2)

Jaké podmínky ve škole a vzdělávacím procesu vnímají pedagogové jako nejrizikovější?

Nejrizikovější činnosti nebo situace (N = 219)

Výsledky – 6. výzkumná otázka

Jak pedagogové hodnotí připravenost dětí zvládat způsoby bezpečného chování?

Způsoby bezpečného chování	Je zcela připraveno a dokáže se chránit a reagovat bezpečně	Je částečně připraveno	Spíše není připraveno	Není připraveno a nedokáže se chránit a reagovat bezpečně	Celkem
Zvládají bezpečné chování v prostředí školy	98	113	8	3	222
	44 %	51 %	4 %	1 %	100 %
Zvládají bezpečné chování ve skupině dětí/žáků	75	136	9	0	220
	34 %	62 %	4 %	0 %	100 %
Zvládají obranu před projevy násilí	21	135	51	13	220
	10 %	61 %	23 %	6 %	100 %
Zvládají přivolání pomoci	71	117	25	6	219
	32 %	53 %	11 %	3 %	100 %

Limity provedeného šetření

- 1) Výběr respondentů - pedagogičtí pracovníci ze škol, které se účastní projektu
- 2) Neochota pedagogických pracovníků odpovídat na některé otázky:
 - Co považujete za nejproblematictější v souvislosti se ZAJIŠTĚNÍM BEZPEČNOSTI VE VAŠÍ ŠKOLE? (možno více odpovědí) - N = 189
 - Která BEZPEČNOSTNÍ TÉMATA nejsou podle Vašeho názoru dostatečně rozpracována v dostupných edukačních materiálech pro školy? (možno více odpovědí) - N = 203
 - Jak často ve Vaší škole probíhá školení o bezpečnosti a ochraně zdraví? - N = 217
 - Jak často ve Vaší škole probíhá školení o poskytování první pomoci? - N = 217
 - Vnímáte sebe sama jako kompetentní v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví dětí v MŠ/ZŠ? - N = 218
- 3) Neochota pedagogických pracovníků odpovídat na všechny podotázky, případně nepozornost (více jevů).
- 4) Sběr dat v době covidové pandemie (květen-červen 2021)

Závěrem

Klíčová zjištění a využití výsledků výzkumného šetření pro další řešení projektu

Bezpečné chování není pro všechny děti/žáky samozřejmostí

- je žádoucí hledat cesty, jak připravenost dětí/žáků podpořit
- soulad s cílem projektu LAGRIS

Pedagogové se cítí připraveni, ale chybí jim vhodné didaktické materiály, které by mohli využívat.

Zejména postrádají didakticky zpracované:

- pomůcky obsahově zaměřené na ochranu osobního bezpečí, kyberbezpečnosti
- materiály ve formě interaktivních aplikací pro chytrá zařízení

V projektu LAGRIS plánujeme:

- obsahově rozšířit připravované edukační materiály o témata, která učitelé označují jako nedostatečně zpracovaná,
- vedle brožury, metodik a pracovních listů vytvořit interaktivní aplikaci, která bude přístupnou formou podporovat vzdělávání v oblasti zdraví a bezpečí.

sustainability

an Open Access Journal by MDPI

Childhood Injuries and Their Sustainable Prevention from the Perspective of Parents and Grandparents

Barbora Loudová Stralczynská; Kateřina Chroustová; Petr Skřehot; Vlastimil Chytrý; Martin Bílek; Eva Marádová

Sustainability 2022, Volume 14, Issue 17, 10592

T A
Č R

Zdroje

Ball, D. J. 2002. Playgrounds – Risks, Benefits and Choices. HSE Contract Research Report 426/2002. Sudbury: HSE Books.

ČŠI (2019). *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2018/2019 – výroční zpráva ČŠI*. Praha: Česká školní inspekce.

ČŠI (2021). *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2020/2021 – výroční zpráva ČŠI*. Praha: Česká školní inspekce.

Helus, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. 286 s. Pedagogická praxe. ISBN 978-80-7367-628-5.

Lavrysen, Ann, Els Bertrands, Leene Leyssen, Lieve Smets, Anja Vanderspikken & Peter De Graef (2017) Risky-play at school. Facilitating risk perception and competence in young children, *European Early Childhood Education Research Journal*, 25:1, 89-105, DOI: 10.1080/1350293X.2015.1102412

Sandseter, Ellen Beate Hansen (2007) Categorising risky play—how can we identify risk-taking in children's play?, *European Early Childhood Education Research Journal*, 15:2, 237-252, DOI: 10.1080/13502930701321733

Smith, S. J. 1998. *Risk and our pedagogical relation to children: on playground and beyond*, New York: State University of New York Press.

Stralczyńska, B.L.; Chroustová, K.; Skřehot, P.; Chytrý, V.; Bílek, M.; Marádová, E. Childhood Injuries and Their Sustainable Prevention from the Perspective of Parents and Grandparents. *Sustainability* 2022, 14, 10592. <https://doi.org/10.3390/su141710592>

WHO (2020). *Violence and injuries in Europe: burden, prevention and priorities for action*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/332919/9789289055109-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

WHO (2022). The global health observatory: Distribution of causes of death among children aged 0-14 years (2019) (%). <https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/distribution-of-causes-of-death-among-children>

T A
Č R

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

ZÚBOZ

DĚKUJEME VÁM ZA POZORNOST

Pedagogická fakulta UK

PhDr. Barbora Loudová Stralczynská, Ph.D., RNDr. Kateřina Chroustová, Ph.D.
prof. PhDr. Martin Bílek, Ph.D. PaedDr. Eva Marádová, CSc.,
Mgr. Jana Krátká, Ph.D., Mgr. Jaroslav Pěnička

Znalecký ústav bezpečnosti a ochrany zdraví, z. ú.

doc. RNDr. Mgr. Petr A. Skřehot, Ph.D., MSc.

Příspěvek vznikl s podporou projektu TAČR č. TL03000213 Analýza a podpora rozvoje kompetencí dětí v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví.

T A
Č R